

Hitelbírálat

Tantárgyi követelmények

Tananyag:

- Gál Erzsébet: Hitelkérelem, banki ismeretek – 6., 7., fejezet - elektronikus tankönyv - www.tankönyvtar.hu
- Előadások és gyakorlatok anyaga

A Hitelintézeti tevékenység tartalma

A hitelintézetek által végezhető tevékenységek besorolása:

- ☞ Aktív bankügyletek;
- ☞ Passzív bankügyletek;
- ☞ Értékpapírokkal végzett ügyletek;
- ☞ Deviza- és valutaügyletek;
- ☞ Fizetési forgalommal kapcsolatos bankügyletek;
- ☞ Egyéb bankügyletek.

Semleges
bankügyletek

Bankügyletek kategorizálása

- Aktív bankügyletek – bank pénzt ad át és követelése keletkezik
- Passzív bankügyletek – bank pénzt fogad el és kötelezettsége keletkezik
- Semleges bankügyletek
 - Olyan bankügylet, ami nem aktív, illetve passzív
 - Bankszolgáltatások és banki kötelezettségvállalások
 - Olyan ügyletek, amelyeknek volumene nem jelenik meg a bank mérlegében (mérleg alatti tételek)
 - Olyan ügyletek, amelyek jutalék- és díjbevételt jelentenek a bank számára

A bank aktív műveletei

Hitelek

Lízing,

Faktoring,

Forfétíng,

Tartozásátvállalás,

Váltó

A bank

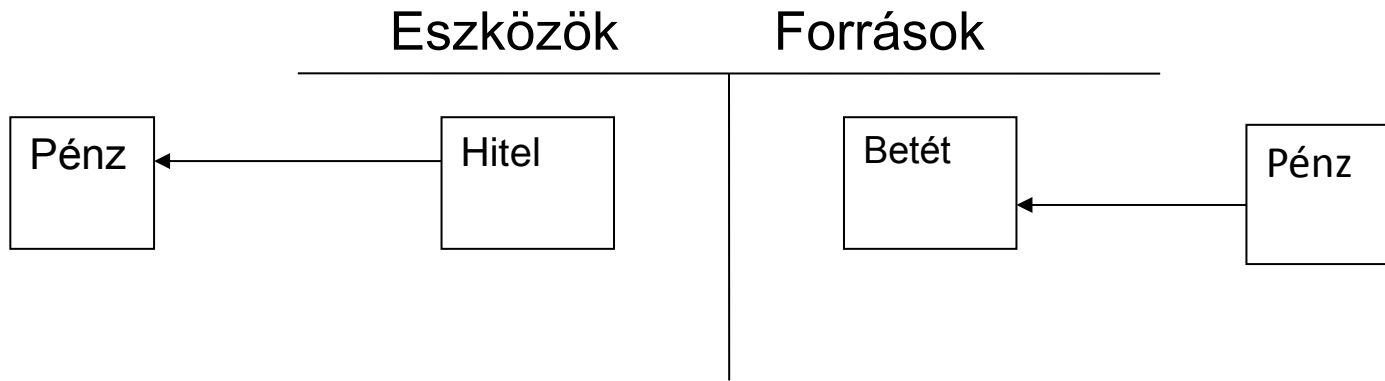
egy olyan hely, ahol pénzt adnak neked kölcsön,
amennyiben bebizonyítod, hogy nincs rá
szükséged.

(Bob Hope)

Ez előadás tartalma

1. Az aktív bankügyletek definiálása.
2. A hitelek definiálása, szerepe a gazdasági életben.
3. A hitelek csoportosítása és az egyes csoportok jellemzése.

Aktív bankműveletek

Aktív bankműveletek

Az aktív ügylet eredménye a mérleg eszköz oldalát mindenképpen befolyásolja, amit két módon tehet meg:

- növeli annak nagyságát: pénzteremtő hitel esetében;
- az eszközök összetételét változtatja meg: pénz-újraelosztó hitel esetében.

Mi a hitel?

A hitel (a legáltalánosabb definícióval élve) nem más, mint pénzeszközök ideiglenes átengedése kamatfizetés ellenében, melynek során a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás időben elválnak egymástól.

Mi a hitel szerepe a gazdasági életben?

1. A gazdasági szereplők bevételei és kiadásai (pénzáramai) időben eltérnek egymástól.
2. Hitel nélkül a gazdálkodók folyamatos termelése nem lenne biztosított:
 - a.) a magas készpénzállomány visszavetné a jövedelmezőséget.
 - b.) a beruházások elhalasztása a technikai haladásnak szabna gátat.
3. A betétesek szempontjából:
 - a.) a hitelkamat és jutalékbevételek → banki bevételek
 - b.) a betétek kamata csökken → csökken a megtakarítási kedv

A hitelek egy lehetséges csoportosítása

1. Fedezet szerint;
2. Lejárat szerint;
3. Technikai forma szerint;
4. Döntési szint szerint;
5. Kamatláb szerint;
6. Devizanem szerint;
7. Ágazat szerint;
8. Hitelcél szerint;
9. Hitelfelvevő szerint.

1. Fedezet szerint

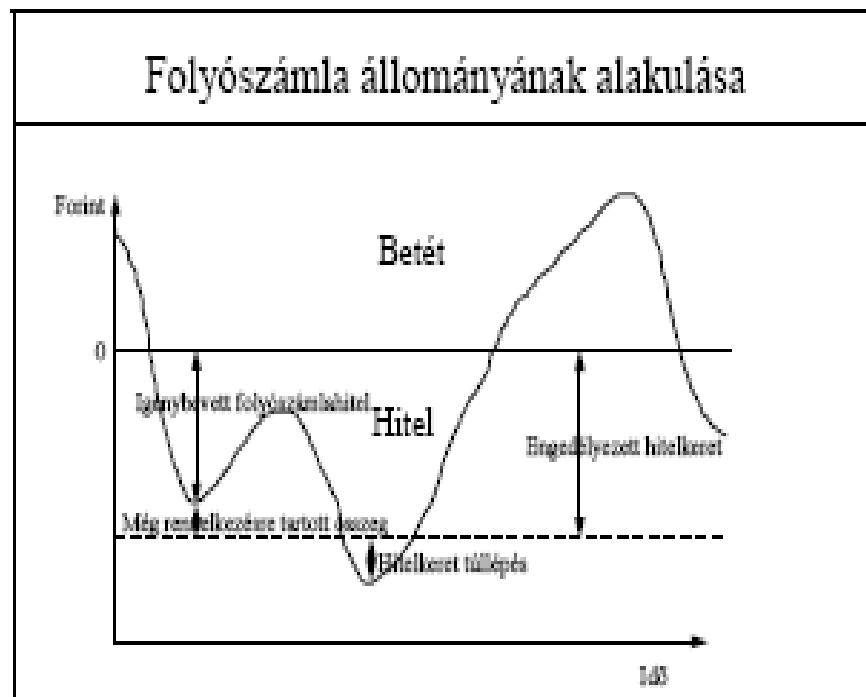
I. Személyi hitelek	II. Reálhitelek
a.) Biankó hitelek	a.) Lombardhitelek
b.) Kezeshitelek	b.) Cessziós hitelek
c.) Váltó leszámítolási hitelek	c.) Jelzálog hitelek

2. Lejárat szerint

- a.) Rövid táv: ez 1 évnél rövidebb futamidő;
- b.) Közép táv: ez 1-5 év közötti futamidő;
- c.) Hosszú lejárat: 5 évnél hosszabb futamidő.

3. Technikai forma szerint

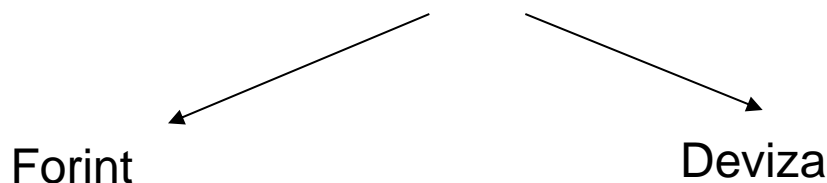
- a.) Folyószámlahitelt;
- b.) Rullírozó hitelt;
- c.) Készletléti hitelt;
- d.) Eseti hitelt.

4. Döntési szint szerint

- a.) Bankfiók hatásköre;
- b.) Központi hitelosztály hatásköre;
- c.) Igazgatói hatáskör;
- d.) Igazgatótanácsi hatáskör;
- e.) Közgyűlési hatáskör.

5. Devizanem szerint

1. Olyan hitel, amelynek összegét nem forintban, hanem valamely más pénznemben határozzák meg.

2. Alkalmazott árfolyamok:

Korábban

- folyósításkor: deviza vételi
- törlesztéskor: deviza eladási

Jelenleg: középárfolyam

A devizahitelek buktatói

1. Devizahiteleknél a tőketörlesztés és kamatfizetés nagysága is változhat.
2. Az adott deviza kamatának függvényében gyakrabban változhat a kamatláb. Ez egy hosszabb lejáratú hitelnél a törlesztő részlet jelentősebb növekedését is okozhatja.
3. Az árfolyamgyengülés mértékével azonos arányban növekszik a havi törlesztő részlet forintban kifejezett nagysága.
4. A devizahitelek kamatai a külföldi kamatok ingadozása miatt is változhatnak.

Lakossági hitelezés korlátozásai

- Lakossági devizahitelre csak nagyon komoly feltételek mellett jegyezhető be jelzálog
- Lakossági hitelek kamatait referencia-kamatlábhoz kell kötni
- Lakáshitelek egyéb díjai, jutalékai nem lehetnek magasabbak, mint a szerződéskötéskor voltak
- Lakáshitelek esetében maximum 70%-os LTV arány kell

Államháztartás hitelfelvételi korlátozásai

- Központi alrendszer
 - amíg el nem érjük az 50%-os GDP arányos bruttó államadósságot, elsődleges egyenleg pozitív
 - Államadósság növekedése = 3% - $\frac{1}{2}$ GDP változás
- Önkormányzat
 - Működési kiadásra nem
 - Projektekhez kormányzati engedéllyel és maximum saját bevételek 50%-a lehet az adósságszolgálat

7. Ágazat szerinti csoportosítás

- ipari;
- mezőgazdasági;
- szolgáltató;
- kereskedelmi;
- állami;
- lakossági.

8. Hitelcél szerint

- a.) beruházási hitelek;
- b.) tartós forgóeszköz finanszírozási hitelek;
- c.) átmeneti forgóeszköz hitelek.

9. Hitelfelvevők szerint

1. Lakossági;
2. Vállalati;
3. Költségvetési;
4. Bankközi.

Hiteltípus	Mire?	Mennyit?	Mennyi időre?	Miben? (Ft vagy deviza)	Megjegyzés
Áruhitel	áruvásárlás	20 ezer–1 millió között	1–2 év	forint	Havi fix jövedelem szükséges.
Gépjárműhitel	gépjármű- vásárlás	500 ezer–20 millió között	1–10 év	forint euro svájc frank	A hitel felvételéhez önerő szükséges, a hitel fedezete a gépjármű.
Lakáshitel	lakásvásárlás-, felújítás	1–40 millió között	1–35 év		A hitel fedezete az ingatlan, melynek becsült értéke alapján a hitel maximumát a bank határozza meg.
Szabad felhasználású jelzáloghitel	szabadon felhasználható		1–20 év		
Folyószámla- hitel		20–500 ezer Ft között (havi fix jövedelem 100–200%-a)	1 év	forint	Bankszámlára utalt fix jövedelem szükséges.
Személyi hitel		100 ezer–5 millió között	1–5 év	forint euro svájc frank	Havi fix jövedelem szükséges, életbiztosítás kötését a bank előírja.
Hitelkártya		50 ezer–1 millió között	1–3 év (hitelkártya érvényességi ideje)	forint euro USA-dollár	Havi fix jövedelem szükséges. A hitelkeret kamatmentesen max. 40 napig használható.

6. Kamatozás szerint

1. Fix kamatozású;
2. Változó kamatozású;
3. Diszkont kamatozású.

A hitel ára a kamat!

Egy nem tipikus hitel a „diákhitel”

Jogosult:

- Felsőfokú intézmény adott képzési időszakra bejelentkezett hallgatója.
- A hiteligénylőnek nincs másik érvényes hitelszerződése.
- Bejelentett lakcíme van.
- 40 év alatti.
- Magyar állampolgár.

Vállalati és lakossági hitelek

Milliárd forint

Megnevezés	2002. 12. auditált			2008. 12. auditált			2010.12.31 auditált			2012.06.		
	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen
Háztartások összesen (1.+ 2.)	1167,761	36,397	1 204,158	2 163,419	5 088,111	7 251,530	2 258,997	5 328,563	7 587,560	2 553,105	3 975,082	6 528,187
1. Lakosság	1 124,696	34,608	1 159,304	2 103,235	5 055,521	7 158,756	2 206,752	5 302,641	7 509,393	2 494,619	3 951,906	6 446,525
1.a Folyószámlahitel	43,645	0,292	43,937	323,077	3,581	326,658	369,691	8,497	378,188	333,192	1,982	335,174
1.b Fogyasztási hitel	213,784	8,518	222,302	328,956	2 574,987	2 903,943	442,433	2 524,432	2 966,865	652,071	2 028,261	2 680,332
1.c Értékpapírvásárlási hitel*	0,701	0,000	0,701	0,484	0,000	0,484						
1.d Lakáscélú	685,120	12,101	697,221	1 416,554	2 356,008	3 772,562	1 345,141	2 696,921	4 042,062	1 468,660	1 887,574	3 356,234
1.e Egyéb hitel (valódi penziós ügyletekkel)	181,446	13,697	195,143	34,164	120,945	155,109	49,487	72,791	122,278	40,696	34,089	74,785
2. Egyéni vállalkozók	43,065	1,789	44,854	60,184	32,590	92,774	52,245	25,922	78,167	58,486	23,176	81,662

Megnevezés	2012.06.															
	Mikrovállalkozás				Kisvállalkozás				Középvállalkozás				Összesen			
	Egyéb pénzügyi		Nem pénzügyi		Egyéb pénzügyi		Nem pénzügyi		Egyéb pénzügyi		Nem pénzügyi		Egyéb pénzügyi		Nem pénzügyi	
	db	bruttó érték	db	bruttó érték	db	bruttó érték	db	bruttó érték	db	bruttó érték	db	bruttó érték	db	bruttó érték	db	bruttó érték
Tárgyidőszakban nyújtott hitelek összesen (jan.1-től halmozott)	3 158	14,442	700 690	347,880	1 117	44,134	140 817	498,759	605	62,884	52 448	811,221	4 880	121,460	893 955	1 657,860
ebből: beruházási hitel	41	2,705	840	24,305	14	4,324	671	59,077	0	0,000	424	40,297	55	7,028	1 935	123,678
folyószámla hitel*	2 786	7,912	658 749	200,778	821	22,409	128 707	248,903	562	29,051	41 847	250,269	4 169	59,372	829 303	699,950
Éven túli hitelek összesen	129	3,578	11 008	63,234	60	3,377	3 362	88,302	19	0,704	1 611	158,551	208	7,659	15 981	310,088
Éven túli forintbitelek	33	1,658	7 104	47,027	33	1,352	2 095	43,235	16	0,344	1 130	46,625	82	3,353	10 329	136,886
ebből:beruházási hitel																
Éven túli devizahitelek	96	1,920	3 904	16,208	27	2,025	1 267	45,067	3	0,360	481	111,926	126	4,306	5 652	173,201
Éven belüli hitelek összesen	3 029	10,864	689 682	284,646	1 057	40,756	137 455	410,456	586	62,180	50 837	652,670	4 672	113,800	877 974	1 347,773
Éven belüli forintbitelek*	2 699	9,650	660 947	235,592	876	34,720	124 013	309,704	435	52,656	43 710	418,192	4 010	97,026	828 670	963,488
ebből: export-előfinanszírozási hitel																
Éven belüli devizahitelek*	330	1,214	28 735	49,054	181	6,036	13 442	100,753	151	9,524	7 127	234,478	662	16,774	49 304	384,285
Hitelállomány összesen (tárgyidőszak végén)	1 623	22,942	147 813	974,945	431	100,577	35 955	947,817	156	224,666	13 225	1 567,337	2 210	348,185	196 993	3 490,099
ebből: beruházási hitel	24	2,204	11 440	293,732	49	45,118	5 304	383,080	17	8,271	2 048	304,831	90	55,593	18 792	981,643
folyószámla hitel	154	3,746	100 308	107,877	67	11,070	19 660	128,754	41	125,378	4 637	166,121	262	140,194	124 605	402,752

További hasznos információk

- *Bozsik Sándor (1997):* Banküzemtan, Miskolci Egyetem Kiadó
- *Bozsik Sándor – Vígvári András (2002):* Pénzügytan II. Szöveggyűjtemény, Bíborka kiadó, Miskolc
- *Magyar Nemzeti Bank Rt.: A pénz beszél! Te is érted?* (www.mnb.hu)
- *PSZÁF (2006): Amit a devizahitelekről tudni kell* (www.pszaf.hu)

A hitelezés folyamata, a hitelkérelem kellékei, elbírálásának folyamata, szempontjai

Ez előadás tartalma

1. Tájékozódás a hitelnyújtás feltételeiről.
2. Felkészülés a hitelkérelem benyújtására.
3. A hitelkérelem benyújtása.
4. A kérelem átvizsgálása, az igénylő minősítése.
5. Döntés.
6. Az ügyfél tájékoztatása.
7. Szerződés kötés.
8. Folyósítás.

Tájékozódás szakasza

1. Információs csatornák;
2. A hitelfelvétel lehetősége;
3. Az igényelhető hitelösszeg;
4. A hitelbírálat időtartama;
5. Szükséges biztosítékok;
6. A hitelezés egyéb feltételei.

Felkészülés a hitelkérelem benyújtására

1. A biztosítékok felmérése.
2. A hitelkérelem szükséges mellékleteinek beszerzése.
3. A „cégszerű” aláírás szerepe.

A hitelkérelem mellékletei

1. Cégekivonat (*30 napnál nem régebbi*);
2. Társasági szerződés, alapító okirat.
3. Aláírási címpéldány;
4. Éves beszámoló (*auditált*);
5. Nyilatkozatok (*NAV*);
6. Biztosítékokra vonatkozó okiratok (*Tulajdoni lap, MOKK*).

A hitelkérelem benyújtása

1. Tételes ↔ áttekintő ellenőrzés;

2. A hitelkérelmek elbírálása:

Hagyományos

Komplex elemzés,
ratingen alapul.

Egyszerűsített

Nagy tömegű, nem
nagy összegű
hitelek elbírálása.
Algoritmuson
alapul. (scoring)

Gyorsított

Egyszerűsített
hitelbírálatot
is jelent
egyben.

A kérelem átvétele, a minősítés

Objektív szempontok

A pénzügyi kimutatások adataiból nyerhető mutatószámok.

Szubjektív szempontok

Az ügyfelek gazdálkodását jellemző, nem számszerűsíthető minőségi ismérvek.

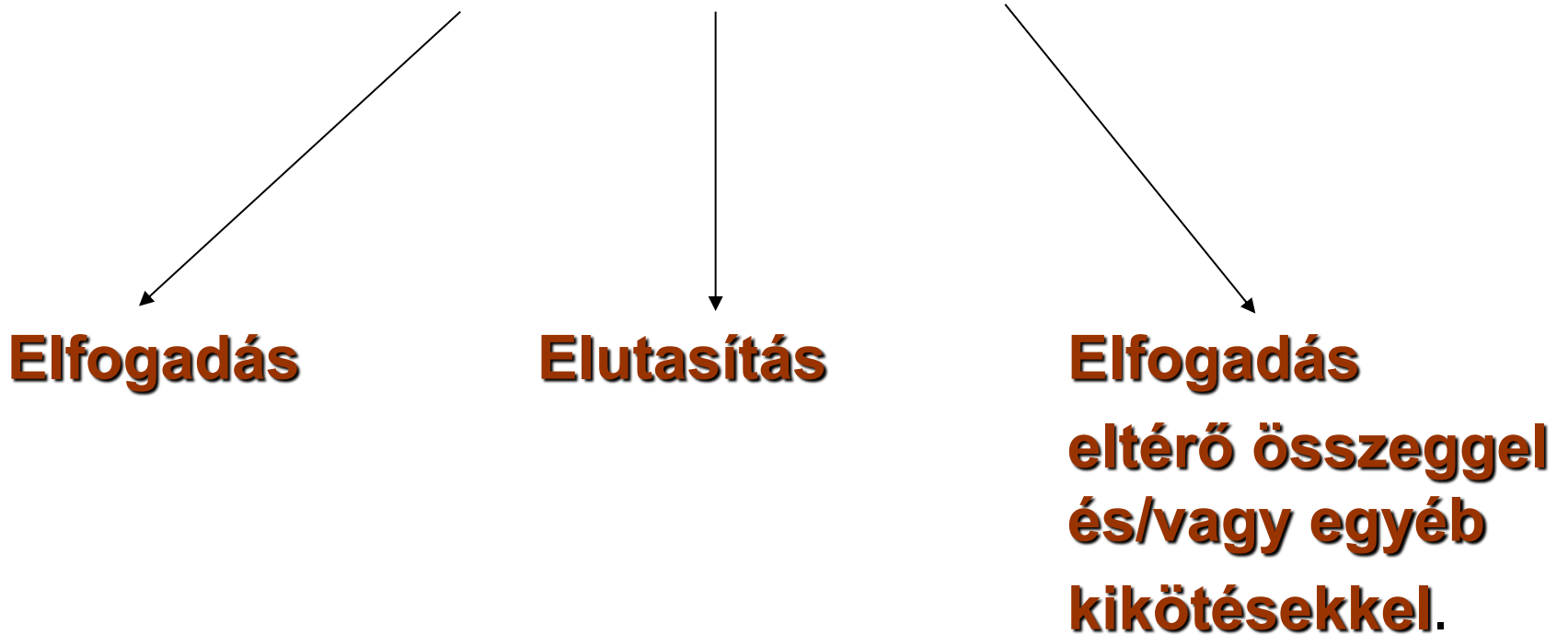
Egyéb forrásból származó információk

1. Banki kapcsolatok;
2. Vállalkozói „magatartás” vizsgálata;
3. Korábbi hitelkérelmek sorsa;
4. Korlátlanul felelős tulajdonos, mint magánszemély banki kapcsolatainak vizsgálata;
5. Központi hitelinformációs rendszer vizsgálata.

A hitelbírálat során felhasználható adatbázisok

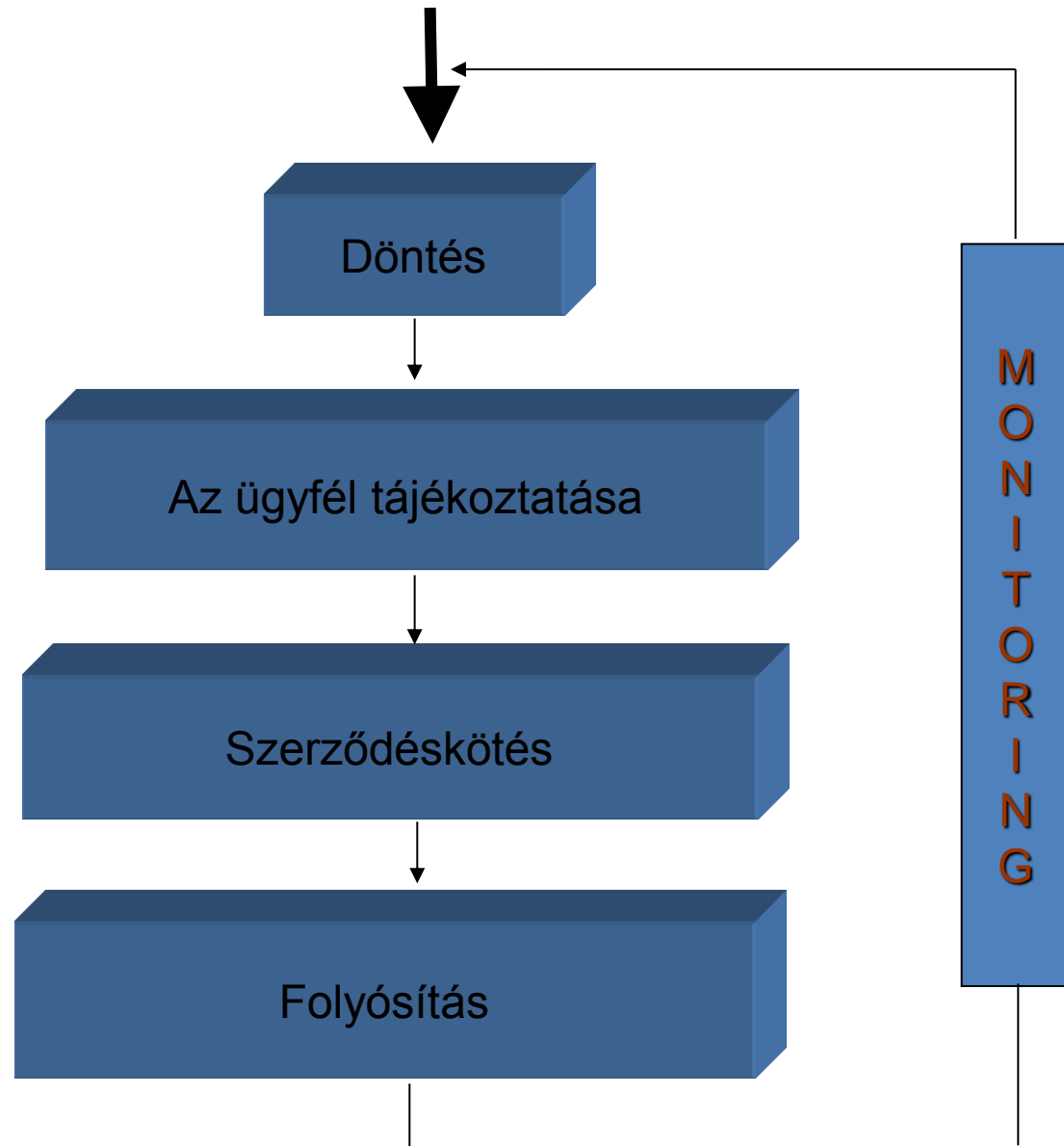
1. DATAX;
2. BAR;
3. Sajtófigyelés;
4. Opten;
5. Igazolások;
6. Földhivatal;
7. MOKK.

Döntés a hitelkérelemről

Az elutasítás indokai

1. Jogszabályba ütköző célt szolgál;
2. A bank csak meghatározott ügyfélkört szolgál ki;
3. Az ügylet túl kockázatos;
4. Nincs elegendő biztosíték;
5. Instabil vagyoni helyzet;
6. Köztartozás áll fenn.

További hasznos információk

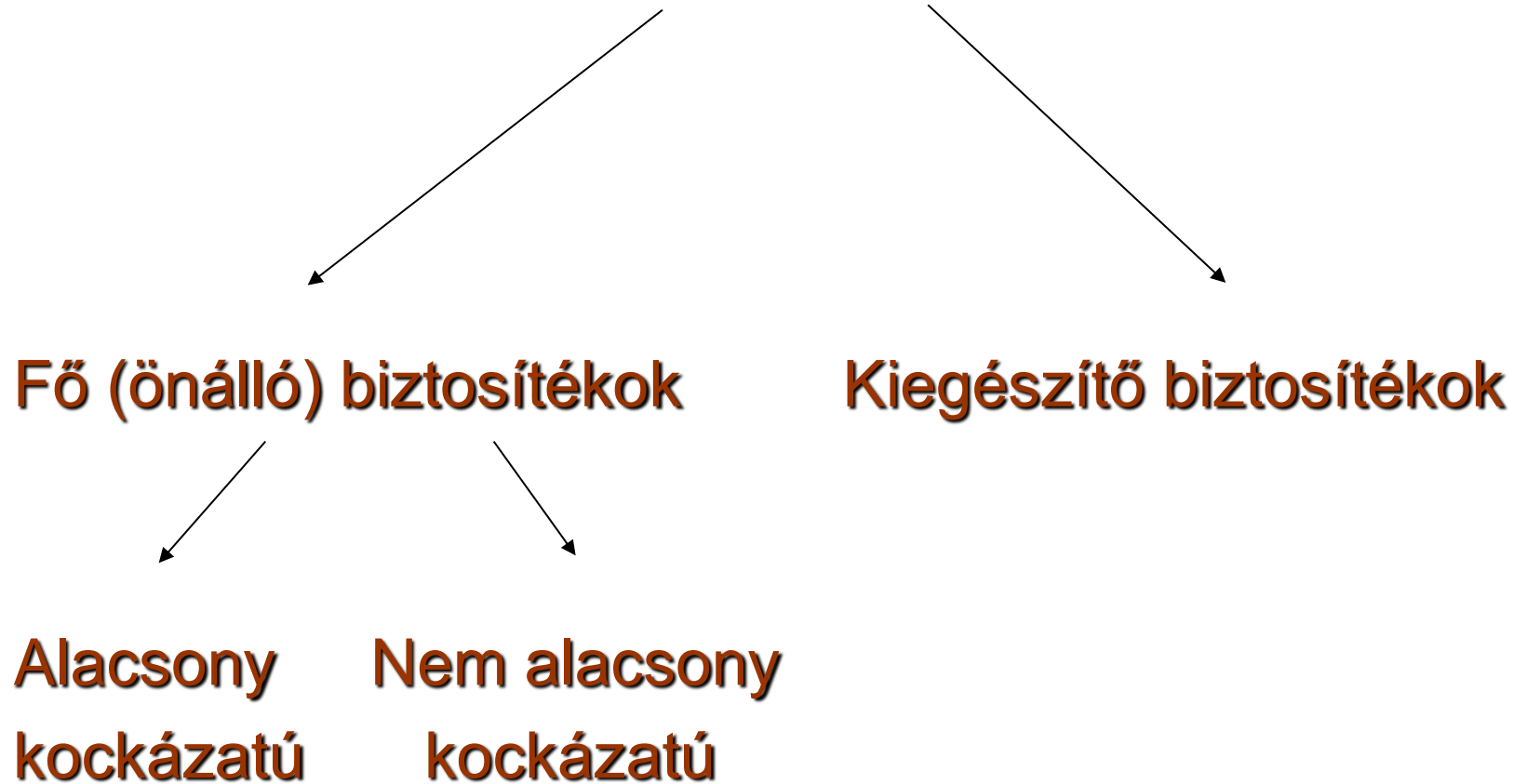
- *Árvai Zsófia–Dávid Zsuzsanna–Vincze Judit (MNB műhelytanulmányok):* Hitelinformációs rendszerek. Gyakorlat és fejlődési irányok
- *Béhm Imre (1997):* Gazdasági-pénzügyi mutatók gyűjteménye, Novorg kiadó Bp,
- *Bozsik Sándor (1997):* Banküzemtan, Miskolci Egyetem Kiadó
- *Kohn, Meir (1998):* Bank- és pénzügyek, pénzügyi piacok. Osiris - Nemzetközi Bankárképző
- *Losonczy Csaba - Magyar Gábor (1996):* Pénzügyek a gazdaságban, Juvent kiadó Bp.

Fedezetek fajtái, jogi érvényesíthetőségük

Az előadás tartalma

1. A biztosítékok csoportosítási lehetőségei (Fő és kiegészítő biztosítékok).
2. A lehetséges biztosítékok fajtái.
3. A dologi biztosítékok bemutatása.
4. A személyi biztosítékok bemutatása.
5. Az egyéb biztosíték típusok ismertetése.

A biztosítékok csoportosítási lehetőségei

A lehetséges biztosítékok fajtái

•I. Dologi biztosítékok	•II. Személyi biztosítékok	•Egyéb biztosítékok
<ul style="list-style-type: none"> •1. Zálogjog dolgokon: <ul style="list-style-type: none"> •a.) Jelzálogjog: <ul style="list-style-type: none"> •- ingatlanon; •- ingóságon; •b.) Kézizálogjog: <ul style="list-style-type: none"> •- ingóságon; 	<ul style="list-style-type: none"> •1. Kezesség: <ul style="list-style-type: none"> •a.) Egyszerű kezesség; •b.) Készfizető kezesség; •c.) Váltó- és csekk kezesség; 	<ul style="list-style-type: none"> •1. Engedményezés
<ul style="list-style-type: none"> •2. Vagyont terhelő zálogjog 	<ul style="list-style-type: none"> •2. Bankgarancia és egyéb garancia 	<ul style="list-style-type: none"> •2. Biztosítások
<ul style="list-style-type: none"> •3. Zálogjog jogokon és követeléseken 	<ul style="list-style-type: none"> •3. Külföldi bankári biztosítékok¹ 	<ul style="list-style-type: none"> •3. Támogató tulajdonosi nyilatkozat
<ul style="list-style-type: none"> •4. Közraktárjegy 		<ul style="list-style-type: none"> •4. Biztosítéki kikötések
<ul style="list-style-type: none"> •5. Óvadék 		
<ul style="list-style-type: none"> •6. Opció (vételi jog) 		

A dologi biztosítékok

1. Zálogjogok

- A zálogtárgy a zálogkötelezett birtokában marad (fontos: állagmegóvás kérdése és következményei);
- Nem alapítható zálogjog a dolog „egy részén”;
- A követelés elévülésének kérdése.

a.) Jelzálogjog ingatlanon:

- A jelzálogjog alapításának célja;
- Az ingatlan elzálogosításának lehetőségei;
- A jelzálogjog megjelenése és tartalma;
- Kockázati tényezők jelzálogjog esetén.

b.) Jelzálogjog ingóságokon:

- A dolgokat terhelő zálogjogok alapításának célja és módja;
- Mi lehet a jelzálog tárgya;
- Mi a zálogjog megjelölésének módja;

c.) Kézizálogjog:

- A kézizálogjog létrejöttének körülményei;
- A kárveszély kérdése;

d.) Vagyont terhelő zálogjog:

- Alapítható a vagyon egészén, vagy annak egy részén;
- A hitelből megvásárolandó vagyontárgyra alapítható-e zálogjog?
- Mikor szűnik meg?

e.) Zálogjog jogokon és követelésen:

- Zálogjog alapítható az Adós, vagy harmadik személy átruházható követelésén, vagy az őt megillető jogon is;
- A követelés kötelezettjét értesíteni kell az elzálogosításról;
- A zálogjog esedékessé válásának esetei:

*a zálogtárgyból való
kielégítési jog megnyílt
előtt*

*a zálogtárgyból való
kielégítési jog
megnyílt után*

A keretbiztosítéki zálogjog:

- ☞ A zálogjog egy speciális formája;
- ☞ Akkor jön létre, ha a felek több követelést is egyazon jelzálogjoggal (ingó vagy ingatlan) biztosítanak;
- ☞ Legmagasabb összege, amelyen belül a zálogjogosult a zálogtárgyból kielégítést kereshet. (kamatokkal, egyéb járulékokkal együtt, egy összegben kerül bemutatásra);
- ☞ Véghatárideje?

Jogi érvényesíthetőség kérdései:

- ☞ Felszámolási eljárás során a zálogjogos hitelező pozíciója;
- ☞ Ha a zálogjog a felszámolási eljárás megindulása előtt keletkezett:

Vételár

- Megőrzés költségei
- Értékesítés költségei
- Felszámolói díj

Zálogjoggal biztosított követelések kielégítése

- ☞ Vagyont terhelő zálogjog esetén a vételár 50%-a fordítható kielégítésre.

2. Közraktári jegy

☞ Zálogjog alapítható a közraktárban elhelyezett áruféleségekre;

☞ Részei:

Árujegy

Zálogjegy

☞ A zálogjog tárgya harmadik személy birtokában van: → **Közraktár**

☞ Zálogjegy forgatása → Zálogjog alapítása.

☞ A zálogjog mértéke = A zálogjegyen feltüntetett kölcsönösszeg + járulékai.

3. Óvadék

- ☞ **Alapítható:** bankszámla-követelésen, értékpapíron és egyéb pénzügyi eszközön;
- ☞ **Alapítása:** szerződés útján;
- ☞ **Rendelkezés az óvadék tárgyáról:**

A bank szabadon rendelkezhet vele.

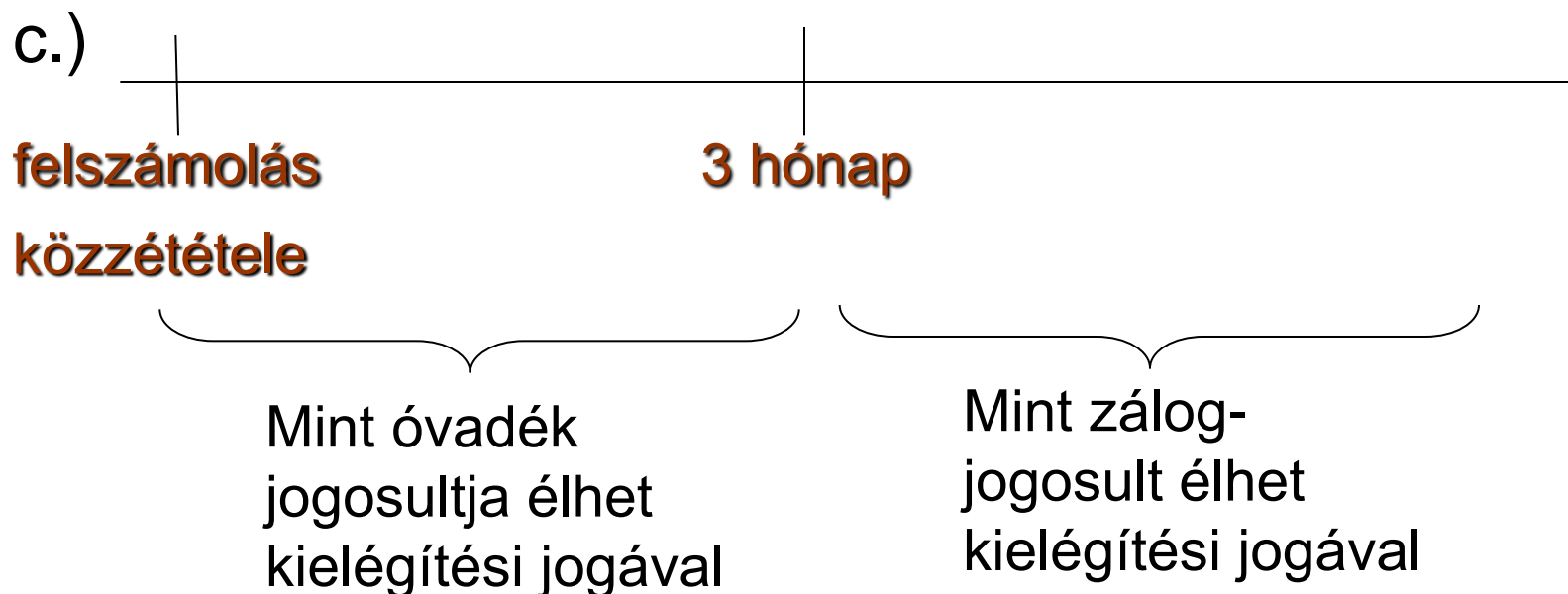
Beszámítás.

Más, egyenértékű fedezet cseréje.

Kiegészítő biztosíték vagy kiengedés.

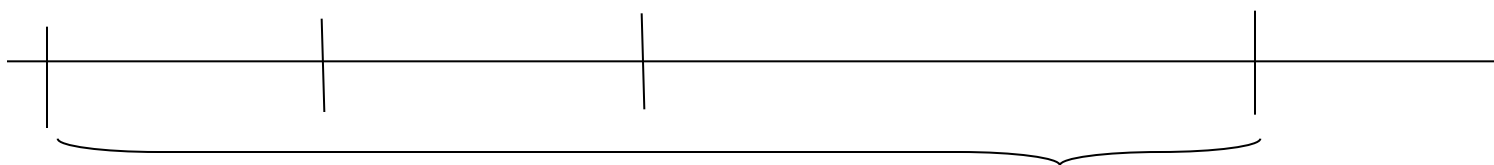
Az óvadék jogi érvényesíthetőségének kérdései

- a.) Az óvadék lejáratára ↔ banki kockázatvállalás lejáratára;
- b.) Óvadékból történő kielégítés a felszámolási eljárás során, 2004. május 1. után;

4. Opció

- ☞ Jelentése = **Vételi jog**
- ☞ Fő és kiegészítő biztosítékként is alkalmazható;
- ☞ A vételár értéke → Forgalmi érték
- ☞ A vételárat mindig ÁFA-val növelten kell bemutatni;
- ☞ Lejárata:

Opció és hitel
szerződés
aláírása

Hitel
szerződés
lejárata

Opció
szerződés
lejárata

max. 5 év

Határozatlan időre szóló opció,
max. 6 hónap!

Az opció jogi érvényesíthetőségének kérdése

☞ A felszámolási eljárás megindulásától a felszámolási vagyon része az opcióba helyezett vagyontárgy;

☞ **A bank feladata:**

1. A hitelszerződés felmondása;
2. Nyilatkozat a szándékról a felszámolási eljárás megindulása előtt!

Személyi biztosítékok

1. Kezesség

- Csak írásban köthető;
- Amennyiben a kötelezett nem fizet, a kezes teljesít helyette;

**Egyszerű
kezesség**

A kezes megtagadhatja
a teljesítést!
Miért?

**Készfizető
kezesség**

- a.) A felek így állapodtak meg;
- b.) Kár megtérítésére vállalták;
- c.) A bank vállalta.

2. Garancia

- ☞ Egyoldalú jogügylet, mely nyilatkozat kiadásával önállósul;
- ☞ Hitelgarancia Rt és Agrárgarancia Rt. szerepe;

3. Külföldi bankári biztosítékok

- ☞ Avizált váltó, bankgarancia, akkreditív;
- ☞ Csak a hitel-visszafizetési garancia tekinthető teljes értékű bankári biztosítéknak;

Egyéb biztosítékok

1. Engedményezés:

- ☞ A jogosult követelését szerződéssel másra átruházza.
- ☞ Az engedményezésről a kötelezettet - minden esetben írásban - értesíteni kell.
- ☞ Az értesítést megelőzően a jogosult az engedményezőnek, ezt követően az új jogosultnak (engedményes) teljesít.
- ☞ **Hitelezői szempontból az olyan követelés engedményezése tekinthető biztonságosnak, amely már teljesített szolgáltatáson alapul!**

2. Támogató nyilatkozatok

Az aláíró - rendszerint az érdekeltségi körébe tartozó vállalkozás, mint hiteligénylő javára - azt ajánlja és egyúttal kéri a hitelezőtől, hogy a megnevezett ügyfél által igényelt hitelt/kölcsönt engedélyezze a kérelmezőnek.

puha

kemény

3. Euroklauzulák

- a.) Negative pledge
- b.) Pari passu
- c.) Cross default
- d.) MAC

További hasznos információk

- *Bozsik Sándor (1997):* Banküzemtan, Miskolci Egyetem Kiadó
- *Kohn, Meir (1998):* Bank- és pénzügyek, pénzügyi piacok. Osiris - Nemzetközi Bankárképző
- *Losonczy Csaba - Magyar Gábor (1996):* Pénzügyek a gazdaságban, Juvent kiadó Bp.
- *Polgári törvénykönyv*

Rating és scoring

Rating

- ügyfél- illetve partnerminősítés.
- szempontrendszerre hosszú évek tapasztalatai alapján alakult ki a nem-fizetés kockázatának előrejelzésére.
- objektív (mennyiségi) és szubjektív (minőségi) faktorok.
- az eljárás eredménye adós osztályba sorolás.
- munkaigényes eljárás, **jelentős kockázatvállalásnál** alkalmazzák.

Rating

- Számszerű tényezők elemzése
 - Az adatok forrása: auditált beszámoló,
 - A nemfizetés kockázatát előrevetítő tényezők kiemelése.
 - Az adatok elemzése mutatószámok képzése, ezek benchmark értékekkel történő összevetése

Rating

- Mérhető tényezők:
 - Tőkehelyzet, tőkeösszetétel.(F)
 - Vagyoni helyzet, vagyoni szerkezet (E)
 - Jövedelmezőség
 - Tartalékok
 - Likviditás
- Σ pontszám**

Objektív minősítési szempontok

Mindig auditált beszámolón alapuljon!

- a.) Tőkeösszetétel;
- b.) Vagyonösszetétel;
- c.) Jövedelmezőség;
- d.) Befektetések, céltartalékok;
- e.) Likviditás;
- f.) Egyéb mutatók...stb.

Rating

- Minőségi tényezők pl.
 - Tulajdonszerkezet, vezetés, annak megbízhatósága,
 - Piaci helyzet, piac szerkezete, versenytársak, partnerek, piaci kockázatoknak kitettség,
 - A vállalkozás fejlődése,
 - Bankkapcsolatok,
- Σ pontszám**

Szubjektív minősítési szempontok

Tulajdonosi struktúra;	Piaci / ágazati tendenciák;	Bankkapcsolatok megítélése;	A vállalkozás fejlődése az utolsó évvárás óta;
Vezetés színvonala;	Konjunktúra függőség;	Együttműködési készség;	Vállalati tervezés;
A pénzügyi és számviteli nyilvántartások helyzete;	Partnerkör diverzifikáltsága;	Költségvetési kapcsolatok rendezettsége;	Jövedelemterv és jövőbeni adósságszolgálati képesség;
	Export / import kockázatok;		Különleges ügyfélkockázatok;
	Versenyhelyzet megítélése;		
	Termékválaszték, termékminőség;		
	A teljesítmény színvonala, megítélése;		

Scoring

- Egyszerűbb fizetőképesség minősítés,
- Kisebb összegű kockázatvállalásnál alkalmazzák,
- A minősítés eredménye: **hitelképes v. nem hitelképes**

Scoring

- A fizetőkészséget és képességet meghatározó faktorok vizsgálata PI.
 - Jövedelem, életkor, foglalkozás,
 - Telefonszámla, közüzemi számla,
 - Számlatörténet